

І. М. Кулинич

фон Кюльман Ріхард

фон КЮЛЬМАН Ріхард (von Kühlmann Richard; 03, за ін. даними – 17. 05. 1873, Стамбул – 06, за ін. даними – 16. 02. 1948, м. Ольштадт, земля Баварія, Німеччина) – німецький дипломат. Навч. в університетах Ляйпциґа, Берліна, Мюнхена, 1896 здобув ступ. д-ра права. Від 1899 – на дипломат. службі, зокрема працював у С.-Петербурзі, Лондоні, Стамбулі. Від серпня 1917 – статс-секр. закордон. справ Німеччини. Очолював нім. делегацію під час переговорів у м. Брест-Литовський (нині Брест, Білорусь), які закінчилися укладенням Брестського (Берестейського) мирного договору. Перед від'їздом до Брест-Литовська К. оголосив у райхстазі перед лідерами партій програму осн. напрямів роботи нім. делегації на переговорах. Серед іншого у ній ішлося про те, що Берлін вимагатиме від рос. уряду право на самовизначення для Польщі, Литви та Курляндії (істор. обл. на тер. сучас. Латвії на Зх. і Пд. Зх. від Ризької затоки), а відокремлення від колиш. Рос. імперії Фінляндії, України, Кавказу й ін. її частин визнає тільки тоді, коли це зробить рос. уряд. Проголосивши рад. уряд своїм єдиним офіц. партнером на Сході, К. водночас фактично санкціонував проведення конфіденц. переговорів з УНР. Переконавшись, що більшовики не збираються приймати умови Берліна, Німеччина та її союзники кардинально змінили ставлення до укр. питання, і К. почав активно вести переговори з укр. делегацією для тиску на росіян з метою підписати мир на вигідних для Центр. держав (Німеччина, Австро-Угорщина, Болгарія, Туреччина) умовах. Подальше ускладнення екон. становища Центр. держав змусило їх піти на значні поступки у переговорах з українцями у територ. питанні. 16 січня 1918 К. погодився підтримати вимоги укр. делегації з прикордон. питань. Він брав участь у спец. нараді представників вищої влади Німеччини та Австро-Угорщини, що відбулася під головуванням кайзера Німеччини Вільгельма II 5 лютого 1918 у Берліні. У ній також взяли участь канцлер

Німеччини Г. фон Гертлінг, нач. нім. генштабу генерал Е. Людендорф, начштабу головнокомандування «Схід» генерал М. Гоффманн, міністр закордон. справ Австро-Угорщини О. Чернін та ін. Враховуючи небезпеку соц. вибуху в Австро-Угорщині через брак продовольства, К. підтримав пропозицію О. Черніна про необхідність терміново укласти мир з УНР. За наполяганням нім. керівництва ухвалено рішення про створення для українців Сх. Галичини окремого корон. краю у складі Австро-Угорщини та приєднання Холмщини до УНР. Необхідною передумовою для підписання мирного договору з УНР стали домовленості з торг.-екон. питань. 9 лютого 1918 К., виступаючи на пленар. засіданні, присвяч. підписанню мирного договору з УНР, відзначив: «...те, що цей мир підписано з молодого і перспективною державою, яка вийшла із штормів цієї великої війни, сприймається представниками союзних делегацій з особливим задоволенням». При обговоренні питання мирного договору з УНР у нім. райхстазі 20 лютого 1918 К. зазначав, що Німеччина і, особливо, Австро-Угорщина зацікавлені у налагодженні торг. відносин з Україною, в обміні фуражу та сировини на пром. товари. 3 березня 1918 підписав Брест. мирний договір з РСФРР, а 7 травня того ж року – Бухарест. мирний договір з Румунією. Виступаючи в райхстазі, зауважив, що Німеччина не зможе успішно закінчити війну самими лише військ. засобами без залучення дипломатії, що викликало обурення генерала Е. Людендорфа та його прихильників, тому К. був змушений піти у відставку. Займався підприємн. діяльністю, почав писати книги. До 2-ї світової війни виконав низку неофіц. дипломат. доручень нім. уряду в Франції та США.

Рекомендована література

1. Несук М. Драма вибору. Відносини України з Центральними державами у 1917–1918 рр. К., 1999;
2. Кураєв О. О. Українська проблема у політиці Берліна та Відня у Першій світовій війні (1914–1918). К., 2006.

Бібліографічний опис:

фон Кюльман Ріхард / І. М. Кулинич // Енциклопедія Сучасної України [Електронний ресурс] / Редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.] ; НАН України, НТШ. – К. : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2016. – Режим доступу: <https://esu.com.ua/article-52648>

2001-2024 © Ця енциклопедична стаття захищена авторським правом згідно з чинним законодавством України ([докладніше](#)).